

DREPTUL COMERTULUI INTERNATİONAL

Ed. a II-a

DANIEL MIHAIL ȘANDRU

**DREPTUL COMERTULUI
INTERNATİONAL**

Ed. a II-a

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2010**

Tehnoredactare: Ameluța Vișan

Coperta: Angelica Mălăescu

Copyright © 2010

Editura Universitară

Director: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33,

Sector 1 , București

Tel./Fax: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ȘANDRU, DANIEL-MIHAIL

Dreptul comerțului internațional / Daniel Mihail

Șandru. - Ed. a 2-a, rev. - București : Editura Universitară,
2010

Bibliogr.

ISBN 978-973-749-988-2

347.7(100)

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Universitare

Distribuție: tel/fax: (021) 315.32.47

(021) 319.67.27

comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-973-749-988-2

SUMAR

ABREVIERI	7
INTRODUCERE	9
Secțiunea 1. Dreptul comerțului internațional în epoca globalizării	9
Secțiunea 2. Definiția dreptului comerțului internațional	10
Secțiunea 3. Principiile dreptului comerțului internațional	11
Secțiunea 4. Obiectul dreptului comerțului internațional	11
Secțiunea 5. Dreptul comerțului internațional și alte ramuri de drept	12
CAPITOLUL I. ROLUL ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE ÎN DEZVOLTAREA ȘI UNIFORMIZAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL	14
Secțiunea 1. Organizații mondiale	14
Secțiunea 2. Organizații regionale	22
Secțiunea 3. Institute private de drept internațional	32
CAPITOLUL II. IZVOARELE DREPTULUI COMERȚULUI INTERNAȚIONAL	34
Secțiunea 1. Izvoare interne	34
Secțiunea 2. Izvoare internaționale	35
Secțiunea 3. Importanța uzanțelor comerciale internaționale	38
Secțiunea 4. Practica judecătorească și arbitrală	39
CAPITOLUL III. SUBIECTELE DREPTULUI COMERȚULUI INTERNAȚIONAL	41
Secțiunea 1. Considerații prealabile. Comerciantul persoană fizică	41
Secțiunea 2. Societățile comerciale	41
Secțiunea 3. Reprezentanțele societăților comerciale și organizațiilor economice străine	53
Secțiunea 4. Integrarea societăților comerciale pe plan internațional	56
Secțiunea 5. Participarea statelor la raporturile de comerț internațional	56
CAPITOLUL IV. ACTELE ȘI FAPTELE DE COMERȚ ÎN DREPTUL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL	57
Secțiunea 1. Precizări terminologice	57
Secțiunea 2. Actele obiective de comerț	58
Secțiunea 3. Acte de comerț subiective	65
Secțiunea 4. Actele unilaterale de comerț	66
Secțiunea 4. Actele și faptele de cooperare economică și tehnico-științifică internațională	66

CAPITOLUL V. INSOLVENȚA ÎN DREPTUL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL	67
Secțiunea 1. Conceptul de insolvență în dreptul comerțului internațional	67
Secțiunea 2. Reglementările internaționale în domeniul insolvenței	72
Secțiunea 3. Reglementarea insolvenței în Uniunea Europeană	75
Secțiunea 4. Legile model privind insolvența	82
CAPITOLUL VI. CONCURENȚA COMERCIALĂ ÎN DREPTUL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL. REGLEMENTĂRI EUROPENE	84
Secțiunea 1. Precizări prealabile	84
Secțiunea 2. Principiile reglementărilor Uniunii Europene	86
CAPITOLUL VII. CONTRACTELE COMERCIALE INTERNAȚIONALE. CONTRACTUL DE VÂNZARE INTERNAȚIONALĂ DE MĂRFURI	88
Secțiunea 1. Reguli generale	88
Secțiunea 2. Cesiunea de creanță în dreptul comerțului internațional	103
Secțiunea 3. Contractul de vânzare internațională de mărfuri	111
CAPITOLUL VIII. ARBITRAJUL COMERCIAL INTERNAȚIONAL	124
Secțiunea 1. Reglementări aplicabile arbitrajului	124
Secțiunea 2. Arbitrabilitatea litigiilor comerciale	126
Secțiunea 3. Competența materială a curții de arbitraj	134
Secțiunea 4. Tribunalul arbitral care soluționează litigiul	141
Secțiunea 5. Procedura de sesizare a instanței arbitrale și desfășurarea procesului arbitral	146
Secțiunea 6. Desființarea hotărârii arbitrale	152
Secțiunea 7. Executarea hotărârii arbitrale	155
Secțiunea 8. Competența CIRDI – arbitraj instituțional specializat	158
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	162

ABREVIERI

Art.	– articolul
CAB-CCIRMB	– Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României
CEDO	– Convenția/ Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CJUE	– Curtea de Justiție a Uniunii Europene
CPC (sau <i>C. proc. civ.</i>)	– Codul de procedură civilă
ICC	– International Chamber of Commerce
JCA	– Jurisprudența comercială arbitrală, 1953-2000, București, 2002, Camera de Comerț și Industrie a României. Curtea de Arbitraj Comercial Internațional. Întocmită de Elena Osipenco și Mihaela Cozmanciuc; coordonatori: Victor Babiuc, Octavian Căpățână
NCPC	– Noul Cod de procedură civilă
nn	– nota noastră (a autorului)
RPA	– Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României
TUE	– Tribunalul Uniunii Europene/ Tratatul privind Uniunea Europeană
UE	– Uniunea Europeană
UNCITRAL	– Comisia Națiunilor Unite pentru Dreptul Comerțului Internațional
UNIDROIT	– Institutul pentru Unificarea Dreptului Privat
WIPO/OMPI	– Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale

INTRODUCERE

Secțiunea 1. Dreptul comerțului internațional în epoca globalizării

1.1. Aculturație juridică și „lex mercatoria”. Despre fenomenul transnațional într-o epocă globalizantă

Globalizarea este un fenomen economic, tehnic și financiar dar care are impact asupra tuturor domeniilor, inclusiv asupra dreptului.

În epoca clasică a dreptului, Statul era singurul suveran care edicta reguli de drept. Această regulă s-a modificat prin globalizarea (mondializarea) „legislației”:¹

- fluxul globalizării a creează o „cursă de norme”, atât naționale cât și internaționale, la care se adaugă practicile participanților la comerțul internațional;

- devine obligatorie compararea legislațiilor naționale, în situația în care fluxul globalizării devine tot mai constrângător (de exemplu, protecția sau facilitățile oferite investitorilor);

¹ **Philippe Moreau Defarges**, *La mondialisation. Vers la fin des frontières?*, Ed. Dunod, Paris, 1993, p. 57-59; **Eckart Gottschalk, Ralf Michaels, Giesela Ruhl, Jan von Hein**, *Conflict of Laws in a Globalized World*, Cambridge University Press, 2007; **Gheorghe Stancu**, *Globalizarea raporturilor juridice comerciale*, RDC, nr. 6/2008, p. 7-19; **Sandeep Gopalan**, *Transnational commercial law*, WS Hein & Co., 2004; **Sandeep Gopalan**, *The Creation of International Commercial Law: Sovereignty Felled?*, San Diego International Law Journal, Vol. 5, p. 267, 2004; **Panagiotis Delimatsis**, *The Fragmentation of International Trade Law*, TILEC Discussion Paper No. 2010-010. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1554909>; **Ralf Michaels**, *Global Legal Pluralism*, Annual Review of Law & Social Science, Vol. 5, 2009; **Paul Schiff Berman**, *Global Legal Pluralism*. Southern California Review, Vol. 80, p. 1155, 2007; Princeton Law and Public Affairs Working Paper No. 08-001. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=985340>; **Paul Schiff Berman**, *From International Law to Law and Globalization*, Columbia Journal of Transnational Law, Vol. 43, p. 485, 2005; **Gralf-Peter Calliess**, *Law, Transnational*, Osgoode CLPE Research Paper No. 35/2010, publicat în **Mark Juergensmeyer, Helmut Anheier, Victor Faessel (eds.)**, *The Encyclopedia of Global Studies*, Sage London, disponibil la SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1630348>

- forma legislației rămâne aceeași, însă este modificată, uneori într-o „manieră haotică” de dispoziții internaționale mai mult sau mai puțin constrângătoare.²

1.2. Instituțiile globalizării

Există o nouă structură economică mondială care modifică sistemele clasice de drept.³ Efectul principal al acestei aculturații juridice (se discută despre americanizarea dreptului francez⁴ și despre continentalizarea dreptului englez⁵) conduce la o nouă legislație, în care trăsăturile definitorii ale unui sistem nu se mai regăsesc, în – aproape – nici un domeniu.⁶

1.3. Domeniile dreptului comerțului internațional în care globalizarea produce efecte

Instituțiile regionale sau mondiale primesc din ce în ce mai multe competențe, pe care le împart cu statele membre, având posibilitatea să decidă în litigii de natură internațională (Curtea de Justiție a Uniunii Europene – în cadrul UE, respectiv, Organismul de Reglementare a Diferendelor în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului).

Secțiunea 2. Definiția dreptului comerțului internațional

Dreptul comerțului internațional este acea ramură a dreptului care reglementează raporturile patrimoniale dintre subiectele comerțului internațional și care prezintă caracter de comercialitate și internaționalitate.⁷

² *Ibidem*. Autorul se referă, în acest sens, la regulile impuse de Organizația Mondială a Comerțului, Uniunea Europeană – țărilor membre sau de zona de liber schimb NAFTA (*North America Free Trade Area*) în S.U.A., Mexic și Canada.

³ **Jonathan Weinberg**, *Non-State Actors and Global Informal Governance - The Case of Icann* (June 7, 2010). INTERNATIONAL HANDBOOK ON INFORMAL GOVERNANCE, **Thomas Christiansen, Christine Neuhold, eds.**, Forthcoming; Wayne State University Law School Research Paper No. 10-05. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1621862>

⁴ **Fr. Terre**, *L'américanisation du droit*, Coll. Archives de philosophie du droit, Bruylant, 2006.

⁵ **David Jenkins**, *From unwritten to written: transformation in the British common-law constitution*, *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 1/2003.

⁶ **Arie Reich**, *The WTO as a Law-Harmonizing Institution*, (September 10, 2003). Bar Ilan Univ. Pub Law Working Paper No. 3-05. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=468000> or DOI: 10.2139/ssrn.468000

⁷ Pentru definiții oferite de doctrină: **Dumitru Mazilu**, *Dreptul comerțului internațional. Partea generală*, Ed. Lumina Lex, București, 2005, p. 73; **Dragoș-Alexandru Sitaru**, *Dreptul comerțului internațional. Tratat. Partea generală*, Ed. Lumina Lex, București, 2004, p. 123.

Franța a avut ideea de a propune (în cadrul sesiunii UNCITRAL de la New York din 1970) o *Convenție-cadru referitoare la dreptul comerțului internațional* însă propunerea nu a fost dezbătută niciodată.⁸

Conținutul dreptului comerțului internațional este format de normele materiale proprii⁹ dar și norme de drept material care aparțin altor domenii (de exemplu, dreptul procesual civil – arbitrajul comercial; dreptul civil – contractele; dreptul comercial – actele de comerț etc).¹⁰

Secțiunea 3. Principiile dreptului comerțului internațional

Principiile dreptului comerțului internațional:¹¹

- principiul egalității juridice a părților;
- principiul libertății comerțului;¹²

Vânzarea anumitor produse, chiar autentice, fără acordul producătorului, a fost considerată contrafacere. Într-o cauză, soluționată, în Franța, de către TGI Paris s-a considerat că este necesar acordul Microsoft pentru ca produsele sale să poată fi vândute pe eBay.¹³

- principiul bunei credințe;¹⁴
- principiul concurenței loiale.

Între principiile dreptului comerțului internațional există o întrepătrundere, acestea neputând fiind respectate în plenitudinea efectelor lor separat, existând o relație de determinare și interdependență.

Secțiunea 4. Obiectul dreptului comerțului internațional

Obiectul dreptului comerțului internațional este dat de următoarele trăsături:¹⁵

⁸ *Draft basic convention establishing a common body of international trade law: proposal by the French delegation*, <http://www.uncitral.org/pdf/english/yearbooks/yb-1968-70-e/vol1-p288-291-e.pdf>; **Jean-Michel Jacquet, Philippe Delebecque**, *Droit du commerce international*, 2e édition, 2000, Dalloz, Paris, p. 3.

⁹ *Convenția privind vânzarea internațională de mărfuri*, Viena, 1980.

¹⁰ **D.A. Sitaru**, *op. cit.*, p. 126;

¹¹ Pe larg: **Dumitru Mazilu**, *Dreptul comerțului internațional. Partea generală*, Ed. Lumina Lex, București, 2003, p. 84 și urm.

¹² Subsecvent este principiul libertății convențiilor.

¹³ *Benjamin L. et autres / Microsoft Corporation*, Tribunal de grande instance de Paris 31ème chambre Jugement du 25 juin 2009, http://www.legalis.net/jurisprudence-decision.php?id_article=2727

¹⁴ **Frank J. Garcia**, *A "Fair" Trade Law of Nations or A "Fair" Global Law of Economic Relations?*, *Alberta Law Review*, Volume 45, Number 2, November 2007.

¹⁵ **D. Mazilu**, *op. cit.*, p. 73; **D.A. Sitaru**, *op. cit.*, p. 129 și urm.

✓ caracterul patrimonial;

Domeniul cultural a făcut obiectul unor discuții,¹⁶ amintind aici taxele vamale impuse unor obiecte de artă (cazul Brâncuși, 1928) precum și definiția bunurilor dată de CJCE în cadrul litigiilor referitoare la libera circulație a mărfurilor.

✓ caracterul comercial;

✓ caracterul internațional.

Secțiunea 5. Dreptul comerțului internațional și alte ramuri de drept

Dreptul comercial

Dreptul comerțului internațional reglementează raporturi juridice asemănătoare cu cele de drept comercial (au un caracter patrimonial și comercial) dar în dreptul comerțului internațional sunt aplicabile normele naționale numai atunci când acestea sunt *lex causae*.¹⁷ În cele mai multe cazuri, dreptul comerțului internațional reglementează raporturile juridice prin norme proprii, specifice (de exemplu: convenții internaționale,¹⁸ uzanțe internaționale¹⁹).

Drept procesual civil

Dreptul comerțului internațional conține și trimiteri la normele de procedură civilă. Astfel, în *Regulile de procedură arbitrală* prevede că „prezentele Reguli se completează cu dispozițiile de drept comun de procedură civilă română în măsura în care acestea sunt compatibile cu arbitrajul și cu natura comercială a litigiilor” (art. 79).

Dreptul internațional privat.

Legăturile cele mai puternice sunt cu dreptul internațional privat. La început, un capitol al acestei discipline, dreptul comerțului internațional a devenit în timp o disciplină autonomă. În literatura de specialitate²⁰ se discută despre caracterul compozit al dreptului comerțului internațional, precum și de

¹⁶ **Heather Grab**, *Free Trade and Cultural Industry: Finding a Way to Sleep in the Same Bed*, Alberta Law Review, Volume 45, Number 2, November 2007.

¹⁷ **Dumitru Mazilu**, *Dreptul comerțului internațional. Partea generală*, Ed. Lumina Lex, București, 2003, p. 78; **Dragoș-Alexandru Sitaru**, op. cit., p. 149.

¹⁸ *Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri* (Viena, 1980), ratificată de România prin Legea nr. 24 din 6 martie 1991 și publicată în Monitorul Oficial nr. 54 din 19 martie 1991.

¹⁹ INCOTERMS 2000.

²⁰ **Jean-Michel Jacquet, Philippe Delebecque**, op. cit, p. 4.

faptul că majoritatea autorilor îl tratează dintr-un punct de vedere național.²¹ Dreptul internațional privat este definit de norma conflictuală – care lipsește în dreptul comerțului internațional.

Dreptul internațional public

Deosebirea cea mai importantă față de ramura publică a dreptului internațional este cea că subiectele au poziții juridice diferite.²² În timp ce în dreptul comerțului internațional raporturile sunt de egalitate juridică, în dreptul internațional public statele (principalele subiecte) acționează ca puteri suverane.²³

²¹ **D.A. Sitaru**, *op. cit.*, p. 124 („Definiția dreptului comerțului internațional al României” – subl.n).

²² **D. A. Sitaru**, *op. cit.*, p. 152.

²³ A se vedea: Acordul din 10 decembrie 1991 între Guvernul României și Guvernul Federal al Austriei privind relațiile economice bilaterale, publicat în Monitorul Oficial nr. 48 din 23 martie 1992.

CAPITOLUL I

ROLUL ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE ÎN DEZVOLTAREA ȘI UNIFORMIZAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

În activitatea de legiferare în dreptul comerțului sunt implicați atât actori statali cât și non-statali (privați).²⁴ Cele mai importante acțiuni de modernizare și armonizare a dreptului comerțului internațional sunt realizate, în prezent, de UNCITRAL, Organizația Statelor Americane, *Conferința de la Haga privind Dreptul Internațional Privat* și Institutul Internațional pentru unificarea dreptului privat (UNIDROIT).

Secțiunea 1. Organizații mondiale

1.1. Organizația Națiunilor Unite

1.1.1. Rolul UNCITRAL în dezvoltarea și uniformizarea dreptului comerțului internațional

§ 1. Precizări prealabile

După cel de-al doilea război mondial comerțul dintre statele lumii a luat o amploare fără precedent. Pentru a reglementa mai bine acest intens schimb de mărfuri (în primul rând, dar nu numai) au fost constituite diferite instituții toate în dorința simplificării și modernizării regulilor. Astăzi, cele mai preocupate provocări în această materie sunt lansate de către UNCITRAL, OMC și Uniunea Europeană.

Relațiile comerciale dintre statele lumii precum și dintre comercianții din aceste state s-au dezvoltat puternic în cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea. Organizația Națiunilor Unite a instituit un for – cu caracter permanent

– care să evidențieze progresele în materia comerțului internațional și care să realizeze o uniformizare a legislațiilor statelor lumii, în primul rând pentru a se adopta reglementări moderne.²⁵

*Comisia Națiunilor Unite pentru Drept Comercial Internațional (UNCITRAL)*²⁶ a fost înființată în anul 1966 prin Rezoluția Adunării Generale a O.N.U.²⁷ și s-a remarcat prin adoptarea *Convenției de la Viena referitoare la vânzarea internațională de mărfuri* precum și armonizarea cadrului normativ în domeniul arbitrajului și al comerțului electronic.

§ 2. *Carta Națiunilor Unite în materie de comerț internațional.* *De la UNCTAD la UNCITRAL*

Pentru dezvoltarea sa, comerțul internațional are nevoie de realizarea anumitor condiții: rapiditate, încredere, securitate, certitudine. Asemenea condiții pot fi oferite de către drept. Comercianții, toți participanții la schimburile comerciale internaționale își desfășoară activitatea în condiții de mai mare încredere dacă regimul juridic al actelor pe care le vor încheia este prefigurat prin reglementări cadru generale, universale.

În același timp, o asemenea încredere o oferă cunoașterea legii care se aplică tranzacțiilor comerciale. În condițiile actuale, în care schimburile internaționale comerciale, se desfășoară cu rapiditate deosebită și într-o arie geografică întinsă, cuprinzând uneori întreaga planetă, ele cad sub incidența a numeroase reglementări juridice, uneori extrem de deosebite între ele, în funcție de țările cu care aceste tranzacții au legătură.

Față de aceste premise și față de diversitatea legislațiilor naționale ori regionale s-a pus problema elaborării unor reglementări uniforme ale dreptului comerțului internațional. O asemenea preocupare are Organizația Națiunilor Unite. Carta O. N. U. prevede, în art. 1 §3 și art. 13 §1, necesitatea realizării cooperării internaționale în domeniul problemelor cu caracter economic și efectuarea de studii în aceasta privință. Aceste prevederi de ordin general sunt completate prin dispozițiile capitolului IX și X din Carta referitoare la

²⁴ **Sandra M Rocks, Kate A Sawyer**, *International Commercial Law*, The Business Lawyer, Aug 2009. Vol. 64, Iss. 4.

²⁵ Organizația Națiunilor Unite are mai multe organe specializate din punct de vedere economic (ECOSOC – Comitetul Economic și Social; U.N.C.T.A.D. – Conferința Națiunilor Unite privind Comerțul și Dezvoltarea; UNCITRAL) sau financiare (FMI – Fondul Monetar Internațional; BIRD – Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare).

²⁶ www.uncitral.org.

²⁷ **Pierre-Alain Gourion, Georges Peyrard**, *Droit du commerce international*, 3e édition, LGDJ, Paris, 2001, p. 11.

cooperarea internațională economică și socială și la Consiliul economic și social, organul principal al O.N.U. specializat în acest domeniu.

În baza acestor texte și a altora care se referă la aspectele economice, Adunarea Generală a stabilit că este competentă să acționeze în scopul reducerii sau suprimării obstacolelor juridice care împiedică dezvoltarea comerțului internațional. Pentru promovarea ideii de cooperare internațională în domeniul comerțului mondial, O. N. U. s-a preocupat de dezvoltarea armonioasă a schimbului de bunuri între țări, precum și de armonizarea și unificarea normelor juridice aplicabile în acest domeniu, ambele probleme fiind inseparabile și influențate una de cealaltă în mod permanent.

În continuare vom menționa câteva din cele mai importante momente care exprimă contribuția O. N. U. la armonizarea dreptului comerțului internațional.

În scopul promovării schimburilor comerciale pe plan mondial s-a ținut, la inițiativa O. N. U., Conferința pentru comerț și dezvoltarea forței de muncă (Havana, 1947-1948) unde a fost elaborată Carta de la Havana, document amplu ce consacră reglementări privind crearea unei organizații comerciale internaționale și principiile generale menite să înlăture restricțiile și barierele artificiale din calea comerțului internațional. Deși Carta de la Havana nu a întrunit numărul necesar de notificări și deci nu a intrat în vigoare, înființarea unei organizații comerciale internaționale a fost îndeplinită în 1964.

Rezoluția Adunării Generale O. N. U. nr. 1955 (XXXI) din 30 septembrie 1964 a transformat Conferința pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD) - care inițial a activat la Geneva (23. 03 - 16. 06. 1964) într-o instituție permanentă constituită ca organ al Adunării Generale O. N. U. Funcțiile principale ale Conferinței pentru comerț și dezvoltare, sunt favorizarea extinderii comerțului internațional ținând seama de accelerarea dezvoltării economice în stabilirea de principii și politici referitoare la comerțul internațional și la problemele progresului economic.

UNCTAD contribuie la înlesnirea schimbului de bunuri pe plan mondial în sensul creării de condiții care să asigure o frecvență și un volum în continuă creștere precum și o extindere a acestuia între țări, îndeosebi cele insuficient angrenate în comerț.

În ceea ce privește armonizarea și unificarea dreptului comerțului internațional, intervenția O. N. U. a fost necesară pentru considerațiuni de ordin juridic și organizatoric. Prin Rezoluția Adunării Generale nr. 2205 (XXI) din 28 decembrie 1966 s-a constatat că divergențele existente între legile diferitelor state în probleme referitoare la comerțul internațional constituie un obstacol în calea dezvoltării acestuia. Or, interesele economice impun înlăturarea unor asemenea piedici. S-a subliniat, de asemenea, că reglementările

juridice nu au urmat evoluția rapidă a comerțului internațional, care a trebuit să găsească modalități adecvate, independente de legislațiile naționale (avem în vedere, în primul rând, uzanțele internaționale) și că se impune o revizuire a normelor dreptului comerțului internațional pentru a se putea realiza o adevărată cooperare internațională.

Comisia Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (UNCITRAL) este înființată prin rezoluția Adunării Generale a O.N.U.²⁸

§ 3. UNCITRAL – rol și funcții

Premisele organizării UNCITRAL.²⁹

În primul rând s-a avut în vedere decalajul relații comerciale/relații juridice comerciale. Astfel, s-a considerat că trebuie găsită o soluție independentă de legislațiile țărilor, dar adecvată progreselor tehnice.

În al doilea rând, s-a observat că există un drept care consacră relații de inegalitate. Un asemenea drept - s-a considerat (de către reprezentantul Columbiei la ședința Adunării Generale din 6 decembrie 1966) - ar putea fi înlăturat prin elaborarea unui drept uniform la care să-și aducă o anumită contribuție și „țările în curs de dezvoltare”. Trebuie totuși observat că în această materie nu dreptul și nici chiar forța anumitor state este importantă ci rolul concret pe care îl joacă un partener sau altul pe piața cererii și a ofertei. O astfel de inegalitate trebuie să se manifeste, întrucât uniformizare nu înseamnă desființarea posibilității negocierilor comerciale.

Pentru înfăptuirea scopurilor pentru care a fost înființată, o importanță deosebită o prezintă asigurarea unei vocații de universalitate sau o cât mai largă aplicare a regulilor UNCITRAL. Trebuie găsită o metodă suplă, o metodă care să dozeze adecvat normele imperative și normele supletive în convențiile internaționale.

Adunarea Generală care a înființat UNCITRAL a considerat că această comisie are ca obiect *încurajarea armonizării și unificării progresive a dreptului comercial internațional, ținând cont, în această privință, de ceea ce este în interesul tuturor popoarelor, în particular al țărilor în curs de dezvoltare, de a favoriza dezvoltarea largă a comerțului internațional.*

²⁸ **L'ABC de la CNUDCI/ Organisation des Nations Unies / Commission pour le Droit Commercial International CNUDCI**, *Organe juridique à composition universelle specialise dans la réforme du droit partout dans le monde*, Viena, 2004, p. 1.

²⁹ **Claire Kelly**, *The Politics of International Economic Law: Legitimacy and the UNCITRAL Working Methods*. Brooklyn Law School, Legal Studies Paper No. 140. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1371214>

Funcțiile UNCITRAL. Pornind de la premisa că unica soluție pentru evitarea conflictului dintre diferitele legislații naționale este uniformizarea pe fond a dreptului comerțului internațional, organizația mondială, încă de la început a încercat uniformizarea anumitor materii.³⁰

Funcțiile principale ale UNCITRAL sunt:

- a) de a elabora convenții internaționale, legi tip și legi uniforme care să unifice reguli de drept ce se aplică în comerțul internațional;
- b) codificarea și încurajarea acceptării în cât mai mare măsură a termenilor, regulilor și practicilor de comerț internațional;
- c) să asigure interpretarea și aplicarea uniformă a convențiilor internaționale și a legilor în domeniul dreptului comercial;
- d) să strângă și să difuzeze informații privind legislația națională și evoluția doctrinei;
- e) să coordoneze activitatea organizațiilor care se ocupă de armonizarea și unificarea dreptului comercial internațional și să colaboreze cu acestea;
- f) să mențină o strânsă colaborare cu UNCTAD.

§ 4. *Principalele direcții și scurtă prezentare a rezultatelor*

Principalele forme de texte adoptate de UNCITRAL:

Convențiile sunt acorduri între state. Așa cum vom observa, statele Uniunii Europene sunt părți la unele convenții, evidențiindu-se Convenția de la Viena privind *vânzarea internațională de mărfuri* (Viena, 1980).

Legile tip sunt o serie de dispoziții cu caracter normativ pe care statele le pot adopta prin încorporare în legislațiile naționale. Legea tip referitoare la insolvență este cea mai importantă reglementare, care a fundamentat modificările recente din țările Uniunii Europene (Spania, Germania, România); în adoptarea Regulamentului european în materie s-au avut în vedere soluțiile adoptate de către UNCITRAL. De asemenea, în materia achizițiilor publice, normele Uniunii Europene au avut în vedere, atât obligațiile față de O.M.C. cât și soluțiile UNCITRAL; acestea din urmă deși nu sunt obligatorii realizează un standard mondial în materie.³¹

Ghidul legislativ este un text care furnizează indicații pentru elaborarea actelor normative, prin care se discută probleme politica generală, opțiuni pertinente și care recomandă soluțiile legislative optime.

³⁰ **John Honnold**, *The United Nations Commission on International Trade Law: Mission and Methods*, American Journal of Comparative Law (1979) 201-211.

³¹ **Sue Arrowsmith**, *Public Procurement: Appraisal of UNCITRAL Model Law as Global Standard*, International and Comparative Law Quarterly, vol 53, ianuarie 2004, p. 17-46.

Regulile contractuale sunt clauze sau reguli standard destinate a fi încorporate în contractele comerciale.

Ghidul juridic este un text care conține indicații referitoare la redactarea contractului.³²

Domenii în care UNCITRAL s-a evidențiat: arbitrajul, vânzarea internațională de mărfuri, insolvența transfrontalieră, plăți internaționale, comerț electronic, semnătura electronică, transport internațional de mărfuri, achizițiile publice.

§ 5. Convenții UNCITRAL adoptate de legislația românească

România, prin Legea nr. 24 din 12 martie 1992, a aderat la Convenția asupra prescripției în materie de vânzare internațională de mărfuri, încheiată la New York la 14 iunie 1974, și la Protocolul de modificare de la Viena (Legea 24/1992 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 46/1992).

România a aderat la Convenția Națiunilor Unite asupra contractului de vânzare internațională de mărfuri de la Viena prin Legea nr. 24/1991 (publicată în Monitorul Oficial nr. 54/1991).

Convenția Națiunilor Unite privind transportul de mărfuri pe mare, din 1978 (Regulile Hamburg), ratificată de România prin Decretul nr. 343/1981.³³

De asemenea, în elaborarea reglementărilor privind insolvența transfrontalieră, reglementările UNCITRAL au avut un rol important, influențând soluția legiuitorului național.

1.1.2. Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD)

Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD – CNUCD) a fost creată în anul 1964³⁴ în special pentru urmărirea și soluționarea următoarelor obiective: *„promovarea comerțului internațional în vederea accelerării dezvoltării economice a țărilor; formularea de principii și recomandări referitoare la comerțul internațional; adoptarea de măsuri pentru negocierea de acorduri comerciale multilaterale; adoptarea de măsuri de armonizare a politicii țărilor și grupurilor economice regionale, în materia comerțului și dezvoltării”*.³⁵

³² **L'ABC de la CNUDCI/ Organisation des Nations Unies / Commission pour le Droit Commercial International CNUDCI**, *Organe juridique à composition universelle specialise dans la réforme du droit partout dans le monde*, Viena, 2004, p. 2-3.

³³ Dispozițiile sale au fost aprobate prin Convenția de la Rotterdam.

³⁴ Apariția sa se datorează statelor în curs de dezvoltare „Grupul celor 77”. Pe larg: **Philippe Moreau Defarges**, *Relații internaționale după 1945*, op. cit., p. 37.

³⁵ **G. Chivu**, op. cit., p. 62-64; **Dumitru Mazilu**, *Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare*, RDC, nr. 5/2000, p. 98.

UNCTAD a jucat un rol juridic esențial, definitivat prin încheierea unor acorduri și declarații internaționale: *Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor* (1974), *Consensul de la Monterrey*³⁶ (2002) etc.

1.1.3. Fondul Monetar Internațional (F.M.I.)³⁷

Fondul Monetar Internațional este o instituție specializată O.N.U. asupra activității căreia există și critici,³⁸ dar care joacă un rol însemnat, mai ales pentru țările în curs de dezvoltare.

1.2. Organizația Mondială a Comerțului

Organizația Mondială a Comerțului (O.M.C./W.T.O.) a fost creată prin reorganizarea cadrului specific al Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T. – acronimul englezesc). Din 1948, de când a intrat în vigoare acest acord și până în 1995, cadrul a fost specific: provizoratul instituțional; luarea hotărârilor prin așa-numitele runde de negocieri comerciale multilaterale etc.³⁹

U.E. este membru cu drepturi depline al O.M.C.,⁴⁰ alături de statele membre. În literatura de specialitate s-a arătat că relațiile comerciale sunt de competența U.E., astfel încât Comisia tratează problemele comerciale în interesul statelor membre în cadrul O.M.C. și în negocierile bilaterale sau interregionale.⁴¹

Calitatea de membru a Uniunii Europene în O.M.C. a condus la unele manifestări din partea mișcării anti-globalizare; mulți cetățeni europeni se tem

³⁶ Prin „*Consensul de la Monterrey*” statele și organizațiile participante au luat hotărârea ca până în 2015 să fie redus nivelul sărăciei la jumătate.

³⁷ **G. Chivu**, *op. cit.*, p. 85; **P. Lenain**, *F.M.I-ul*, Ed. Coresi, București, 2000; **V. Pătulea**, *Piața financiară internațională*, *Dreptul*, nr. 9/1997, p. 27 și urm.

³⁸ De exemplu, **G. Chivu**, *op. cit.*, p. 87.

³⁹ Pe larg: **G. Chivu**, *op. cit.*, p. 109-113; **Victor Duculescu**, *Globalizarea și dreptul internațional*, RDC, nr. 7-8/2000, p. 119; **Dumitru Mazilu**, *Organizația Mondială a Comerțului – între obiectivele pragmatice și contestația publică*, RDC, nr. 2/2000, p. 118; **Mircea N. COSTIN**, *op. cit.*, D-O, p. 308-309.

⁴⁰ În formula art. IX din Acordul O.M.C.

“*The WTO shall continue the practice of decision-making by consensus followed under GATT 1947. Except as otherwise provided, where a decision cannot be arrived at by consensus, the matter at issue shall be decided by voting. At meetings of the Ministerial Conference and the General Council, each member of the WTO shall have one vote. Where the European Communities exercise their right to vote they shall have a number of votes equal to the number of their member States which are Members of the WTO. Decisions of the Ministerial Conference and the General Council shall be taken by a majority of the votes cast, unless otherwise provided in this agreement or in the relevant Multilateral Trade Agreement*”.

⁴¹ **Wim Kok**, *Élargissement de l'Union Européenne. Résultats et défis*, Rapport de Wim Kok à la Commission européenne, 26 mars 2003.